



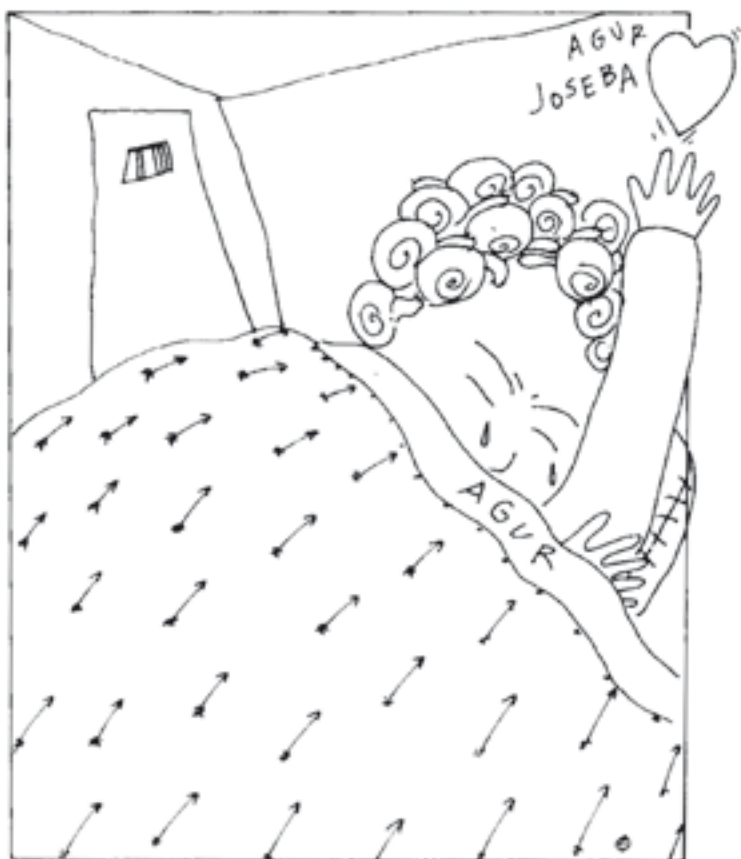
OROIMENEAN

Joseba Asensio Artaraz, Kirruli

25 URTE



Erramun Landa Mendibe
"Suite Joseba Asensio".



Erramun Landa Mendibe
[1986.6.12 - Egin]

Kirruliren oroimenez

Gaztela Berriko lurak ahazteko adina denbora igarota, antzinako lekuak eta gorabeherak gogoratzea da Herrera de la Mancha aipatze soila. Gertaera mingarriak gogoratzea da batzutan memoria atzera egitea, mingarritik ere asko duelako historiak. Atzera begiratze horretan dago gure aldiko sakabanaketaren hasiera, duela hogeitik gora urtera... baina sakabanaketa ez da gauza amaitua, behin eta berriz berritzen duten erasoak baizik.

Egunkarien orripasan, badirudi jada ez dela ezer gertatzen, presoak ez gaituztela espetxez aldatzen orain. Esan liteke nekatu egin direla euskal presoon kartzela aldaketa guztien berri ematen, etsi egin dutela edo ez daki zer esan. Dispertsioak jarraitzen du, ordea; behin eta berriz aldatzen gaituzte espetxez orain ere, Euskal Herritik ahalik eta gehien urrunduz. Eta dispertsio politika horretan, Herrerara naramate.

Herrera de la Mancha, hainbeste urteren ondoren. Valdemoron topo egin dut kide batzuekin; horien artean Oier Zuñiga gaztea, Herrerara daramatena hau ere. Goizean abiatuta, bazkal ordurako iritsi gara. Sarreretako moduluan sartu gaituzte, biok ziega berean. Leihotik begiratuta, Herrerak lehengo hormak eta barroteak, teilatu gorriak... ezagutu ditut, eta aurrez aurre hirugarren modulua. Ezinbestean datoz oroimenera gertaera batzuen aztarrenak

– Hirugarren modulua da aurreko hau -esan diot Oierri-; he mentxe hil zuen Kirruli, 1986an.

– Kirruli? Nor zen Kirruli?

Hogeita lau urte ditu Oierrek, eta hogeita lau urte pasata daude Kirruli hil zenetik. Berau jaio aurreko kontuekin ari natzaio; ez da harritzekoa ez jakitea ezer. Baina geure Kolektiboko kidea zen Kirruli.

Hala ere, ez dut uste errua berea denik erabat. Gure transmisio lanean, gure bizipenen eta gure historiaren memoria ondoren-goengana pasatzeko ardurari, huts egin dugu beharbada. Bere garaian egunkariak jaso eta idatzi zutenaren baitan utzi dugu gure memoria, eta agian ez da harritzekoa 80. hamarkada hartan jaio eta gaur gure kolektiboan dauden 24-26 urteko gazteek ez jakitea nor zen Kirruli, edo nola hil zen, zer gertatu zen hemen, Herrera de la Mancha honetan.

Arratsaldean pasa gaituzte modulueta. Laugarrenean sartu dute Oier, eta hirugarrenean ni. Hemen aurkitu ditut, besteak beste, Pakito Lujanbio eta Ander Errandonea, aurreko aldiz elkarrekin egon ginenetik hainbeste urte igaro ondoren. Labirinto madarikatua osatzen dute kartzelek, eta labirinto honetako pasabideetan topo egiten dugu batzuetan aspaldian elkar ikusi gabeko kide eta lagunok, eta kontu zahar edo berriez aritzeko baliatzen dugu goragunea.

1986ko ekainaren zortziko igande goizean, kontaketa egitean, hilik aurkitu zuten Joseba Asensio, “Kirruli”. Orduan Pakito berau ere hirugarren modulu honetan zegoela jakitun, egun hartakorik zer oroimen gordetzen dituen galdegin diot.

“Oso oroimen zehatzak batzuk”, dio; “beste batzuk lanbrotsuagoak, ez hain argiak. Bezperan, larunbatean, bisita eguna izan zuten bizkaitarrek, eta, bisita ostean, patioan paseatzen ikusten dut

Kirruliren irudia. Ordurako udaberritik udara zihoan eta eguraldia berotzen ari zen hemen. Txankleten antzeko narruzko sandalia batzuekin, praka motxetan, patioan alde batera eta bestera, presook sarri ohi dugu paseoan ibili zen, bisitaren gorabeherak bergogoratzen, berbizitzen, dudarik gabe. Gogoan dut oso eguraldi ederra zela egun hartan. Hilabeteren batzuen buruan zigorra beteta kaleratzekoa zelakoan nago, eta horretan ere ilusioa handia zeukan dudarik gabe... Politika, kaleko gizarte giroa, oso modu aktiboan bizitzen zituen Kirrulik. Kaleratzean zer egingo zuen, zer egin zezakeen... Kezka horiek bazituen.

Gipuzkoarrok hurrengo egunean, igandean, genuen bisita, eta bisita egunetako alaitasun puntu honekin jaiki, ahalik eta apainen prestatu eta patiora jaitsi ginen. Gogoan dut galeria ezberdinetan geundela; batzuk jangela aldetik jaisten ginen, eta besteak liburutegi aldetik. Orain gu gauden galeria honetan zegoen Kirruli. Kontua da gu patiora jaitsi eta gerora ere ez zela inor agertzen galeria honetatik; kartzeleroren batekin matrakaren bat zutela agian pentsatu genuen, eta ez genion garrantzia handirik eman.

Zenbait denborara, ordea, Busselo jaitsi zen galeria honetatik, eta oso goibel, burumakur jaitsi ere.

Zer gertatzen zen galdetu genion.

“Kirruli hilda dago”, erantzun zigun.

“Zer esaten ari zara?”, galdetu genion sineskaitz.

“Kirruli hil dela!” bota zigun berriro, bere onetik aterata.

Denok atera gintuen gure onetik gertaera hark; eguna bera puskatu zitzaigula esango nuke.

Bisitara joan ginen eta gogoratu uste dut iloba jaioberria ekarri zidatela aurreneko aldiz. Baina ezinezkoa zen bisita egunetako ohiko aldartea aurkitzea norbere baitan.

Egun hartan eguraldi txarra, lanbrotsua edo, egin zuela oroitu uste dut, baina memoriaren moldaketa izan daiteke, egun hartako geure tristuraren ondorioa alegia.”

Guk, laugarren moduluan geundenok, bisitako lehen txandan edo pilaren baten bitartez jakingo genuen Kirrulirena. Ez dut zehazki gogoratzen. Harridura gogoratzen dut: “nola liteke!” “Baina zer gertatu da?”.

Batzarra egin, zeuden berriak azaldu, eta zerbait egin behar zela proposatu genuen. Berrienok artean hilabeteren batzuk baka-rrik generamanok batez ere, nahiko tematu ginen planteren bat egitearen alde. Baina lau modulutan banatuta egotea traba handia zen harremanerako eta denon artean zerbait adosteko.

“Guk ez geunden planteetarako”, jarraitzen du Pakitok. “Burua jaso ezinik, elkarri begirada eta keinu tristeak eginez igaro genuen eguna. Batzarrak... bai, egin ziren. Baina beste ezeren aurretik zegoen guretzat, egun hartan behintzat, lagun hilari beila egitea. Beste moduluek baino hurbilago ere bageneukan, astunago zitzaigun beharbada gertaera hura.... Isiltasuna gogoratzen dut, gure arteko isiltasun hura.

Ezagutzen genuenon artean, moduluan berarekin geundenon artean, bazegoen gertatua sinetsi ezin bat ere. Futbolean eta aritu ohi zen, beste batzuen mailan. Sendagilearengana izana zen aurreko egun batean... Baina inork ez genuen uste gaixo zegoenik, are gutxiago larri egon zitekeenik. Eta, modu horretan, gauetik goizera hiltzea, zinez gogorra egin zitzaigun. Moduluko guztiontzat izan zen gogorra, baina bere betiko lagun minentzat eta berearen alboko ziegetan zeuden kideentzat bereziki gordina eta urragarria izango zen. Seguru nago bazituela hurrengo egunerako asmoak, eta agian kideren batekin hitzartua zen hau edo hori egiteko, hamaiketakoa elkarrekin egiteko edo zerbaitez hitz egiteko. Denok izaten ditugu biharamunerako plan txiki horiek, eta beharrezkoak zaizkigu aurrera jarraitzeko.

Alboko ziegako kideak, oker ez banago, berpizte saioak egin zizkion, besteren batek lagunduta. Baina ordurako berandu zen, oso berandu.

Bai, eraitsita utzi gintuen, eta isiltasuna hedatu zen gure artean. Keinu goibelak, keinu mutuak egiten genizkion elkarri. Heriotza, kide edo lagun batena denean batez ere, itogarria, beldurgarria da kartzelan”.

Kartzelako erdigunetik, zentrotik, bisita lekuetara bitarteko pasilloan ipini zuten Kirruliren gorpua, ikurrina gainean zuela. Moduluetatik taldeka atera ginen gorpua ikusi eta azken agurra egitera. Agur xumea izan zen, baina agur sentitua eta zintzoa dudarik gabe. Kirruliren inguruan egon ginen, zutik, otoitz isilean. Otoitz paganoa, nahi bada, baina otoitza azken batean. Zer besterik da ba azken agurra, bidean erori den kideari egiten zaio aintza es-

kaintza, batak eskaintzen dion pentsamendu isil, besteari barru-barruan puskatzen zaion negarra?

Kide hilotzaren aurrean, samina ezezik inpotentzia sentitzen duzu; inpotentzia eta amorrua. Kartzelan hil izanak badu desolazio kutsu bat ere, bakarkadearen zera hots hori. Zeu zauden horretxan moduko ziegan, hor alboan, hil da kidea, bakarrik... Inork ezin izan dio lagundu, inor ez zegoen bere ondoan azken ordu horretan. Horixe da kartzela, besteak beste. Kartzelak bai baitu ikusten ez den itzal ilun bat, eta itzal horretan dabil Herio kartzelako galeria hauetan haruntz eta honuntz, gaueko orduetan ere bere urratsak eta oinotsak kartzeleroen oinotsekin batuz.

Kartzela ez baita eraikin fisikoa bakarrik. Kartzela ez da hormak eta barroteak bakarrik. Horrez gain kartzeleroak daude, eta kartzeleroen oso antzekoak diren sendagileak, eta bakarkadea... Eta azkenean munstro bizidun bilakatzen da kartzela.

“Gogorra egin zitzaigun Kirrulirena, eta bere betiko lagunentzat gogorrago. Hemen talde handian egoteak lagundu zigun beharbada hura gaintitzen eta aurrera egiten, bidean jarraitzen, baina batzuei gehiago kosta zitzaien”, dio Pakitok, eta horrela jarraitzen du: “Kirrulirena gertatu eta luzera gabe, ez dakit zehazki zenbat denborara, hauteskundeak izan ziren, Madrilgo Gorteetarakoak oker ez banago.

Afalondoan, jangelan geundela, telebista hasi zen hauteskunde emaitzak ematen. Oso emaitzak onak ziren Herri Batasunarentzat, oso onak, eta ez zen harritzeko denok pozik izatea. Alabaina, “Erro”, Kirruliren lagunminetako bat, negarrez zegoen; emaitza haiei begira negarrez.

Zer gertatzen zitzaion galdetuta, Kirrulirekin gogoratzen zen: Zela disfrutatuko zukeen Kirrulik emaitza hauek ikusita”, zioen “Errok”.

Guk gogoratzen ditugun bitartean biziko dira bidean gure ondoan erori diren kideak, baina, geuk gogoratu ezezik, gure eginbeharra da gure ondorengoek, gure gazteek, ezagutu dezaten kontatzea eta idaztea gure historia. Bidean erori diren kideekin dugun zorra da gure historiari bizirik eustea, ahazten utzi gabe.

Bihoa hau Kirruliren ohorez eta oroimenez, eta bi urte geroago, 1988an hemen bertan, Herrera de la Manchán, hil ziren Mikel Lopetegi eta Juan Karlos Alberdiren gorazarrez.

Besarkada handi bat guztioi.

*Jokin Urain
Herreran, 2011ko martxoan*

Kirruli, benetako laguna

1980ko ekainaren 18an, Carabanchel espetxera mehatxuka, kolpeka eta irainka iritsi ginen, sartu eta berehala guretariko lagunekin, presoekin elkartu eta ongi etorri itzela izan genuen; horietako preso bat, benetako laguna, Kirruli gure Gudaria zen.

Komisarian hamar egun luze pasa ondoren, guretzat espetxean sartzea lasaitzeko eta hobeto sentitzeko modua izan zen, gutxie-nez espetxean egonez jadanik ez ziguten gehiago jipoituko eta komisarian jasandako tortura guztietaz erreku-peratzeko balioa izan zuen.

Urteak pasa, espetxe ezberdinak ezagutu eta, Herrera de la Manchako espetxean aurkiturik, 1986ko ekaina hasieran berri txarra izan genuen gure artean, Joseba Asensio KIRRULI gure erkidea ohean hilik azaldu zen osasun arreta ezagatik. Tuberkulosiak jan egin zuen gure laguna, argi eta garbi dago, sendagile kriminalek gure laguna hil egin zuten, espetxe madarikatuak gure lagunaren bizitza jan egin zuen.

Igande goiza zen, goizeko hamaikak aldera ezbehar honetaz enteratu ginela. Berri horrekin nire bizitza osoko bihotzeko zartada handiena eta minduena jaso nuen, Kirruli lagun kuttuna bai nuen. Barnean mina, blokeatuta, pentsatzen... erabat minduta. Heriotza guztiak inpaktatu naute, baina heriotza honek bereziki inpaktatu ninduen, ezinezkoa zen konprenitzea eta onartzea garai hartan tuberkulosiaren bidez gutariko bat espetxean hiltzea.

Kirruli gure lagunari, komunikazioetara joateko pasilloan hil-beila egin genion, bere gainean ikurrina eta Euskadi Ta Askatasuna erakundearen ikurra jarrita.

Modukoz modulu, lagun guztiok txandaka beilan parte hartu genuen... azken agurra eman genion. Kirrulirekin gutariko bakoi-tzaren zati bat hil zen. Ezin esanezkoa zen, ezta kontatzekoa ere, gure egun haietako giro mindua. Kirruli, gure "Olimpiko", espetxean osasunez ondo sartu zen, gaixotasunaren lehen sintomak Carabanchelen sentitu zituen, ez zioten sekula beharrezko tratamendua ipini.

Zortzi egun hil aurretik berriro sendagilearekin egon zenean, betiko jarabea hartzea eskaini zion.

Kirruliren heriotzaren ondoren, Herrerako espetxean ez zen inolako errebisio edo miaketarik egin, nahiz eta Kirruliren gaitza (autopsiaren txosten ofizialak zionez) TBC izan.

Sendagileek ez zuten inolako neurririk hartu. "Tuberculina" froga egin ziguten eta lagun batzuei positiboa eman zien.

Besterik ez, hor bukatu zen errebisio guztia eta tuberkulosiaren eragina poliki poliki gainditu genuen. Noski, ez zegoen beste erremediorik.

Askatasunaren bila urte asko daramagu; eguneroko konpromisoa beharrezkoa da arlo guztietan. Askatasunaren bidean gure herrian hainbat eredu eta adibide dauzkagu, danak erabat baliozkoak eta beharrezkoak helburu politiko guztiak lortzeko.

Normalizazio demokratikoa irekia dugu gure herrian, arlo horretan denok zerbait eman behar dugu, preso eta iheslariak ere bai, gure herrian libre egonez.

Benetako laguna, hori izan da niretzat Kirruli, biok bilbotarrak, sentimendu antzekoak, gauza asko konpartitzen genuen bion artean.

Kirruli lagun maitea, betirako egongo zara nire bihotzean.

Ez agurrik, gero arte baizik.

Jon Iturriaga Omar, Baltimore



— Kirruli lagunari —

Gaurko eguna jaiztearekin batera, gure arteak eraman hautela jakin diagu. Gaurko bakardadean, zelda hotz hauetako isolamenduan egun oro ezartzen diguten tentsioak eta bizibaldintzak hire bihotza leher arazi omen ditek. Izan ere, Joseba, hainbat egoera larri, gizonak desagiteko hainbat espetze berezi ezagutu bituen, non azkenean hire gorputza gure arteak eramatea lortu duten. Hire gorputza eraman ditek, bai, baina hi, Kirruli, hi beti izan haiz gure artean, guri hire lagunoi-aurreraz jotzeko indarra eta kementa emanaz.

Nork hil hau? Hik eta guk ere bazekiagu. Espetxe-ratu gintuzienetik, guzti hau gizonak desagiteko tresna bat besterik ez dela konturatu gintuan. Gizonak suntsitu bai psikikoki, baina baita fisikoki ere. Eta helburu horretarako, heuren etsai politikoak suntsitzeko, makinaria bat eratu ziaten, non bere zuzendari, funtzionario, sasimediku eta beste zakurrak ere barnean bait ziren. Hauek ere, errudun zetiagu: hauek eta espetze moeta hauek pentsatu, eraiki zutenekin batera. Guzti horiek dituk hire heriotzaren errudun eta baita beste espetxetako heriotzen errudun ere.

Esandako hori badakik. Gu ere ezagutzen gaituk. Eta badakik zein maitatua hintzen eta haizen gure artean. Baina jakin arazi nahi diagu, hire heriotzaren errudun diren guztiak kontuak eskutuko dizkiegula ere, hire heriotza, hi gugandik eramatea ordaindu behar ditek. Heurek ere jakin bezate: gartzelero, gartzelero-buru eta Madrilgo jauntxoak, krimen hau ere pagatu behar duzue.

Bueno, Kirruli, elkarren artean komunikatzen segituko diagu; beti komunikatuko gaituk. Baina hiri zuzenduriko gutun honi amaiera eman behar zaionez, zera esan nahi diagu: hire eta gure bideari aurrera ekingo zioagu, gure helburuak lortu arte; konpromiso hau hartzen diagu.

Hi eta borroka bidean erori zaizkigun guztiok beti gogoan edukiko zaituztegu.

ETAKO PRESO LAGUNAK

In memoriam:

Jose Ramon Goikoetxea Bilbao
Joseba Asensio Arkaraz
Josu Retolaza Loidi
Mikel Lopetegi Larrarte
Juan Carlos Alberdi Martiarena
Migel Zalakain Odriozola
Jean Groix
Pello Mariñelarena Imaz
Jabi Gorostiza Lejarriaga
Juan Jose Etxabe
Jean Louis Maitia
Jose Maria Aranzamendi Arbulu
Juan Carlos Hernando Gonzalez
Santiago Diez Uriarte
Esteban Esteban Nieto
Ramon Gil Ostoaga
Kepa Miner Aldabalde
Oihane Errazkin Galdos
Jose Angel Altzuguren Kottorena
Igor Angulo Iturrate
Roberto Sainz Olmos
Mikel Ibañez Oteiza

JOSEBA ASENSIO ARTARAZ, KIRRULI

Bilbo 1959.04.21

Herrera de la Mancha 1986.06.08



Registrándole, muerto,
sorprendiéronle en su cuerpo
un gran cuerpo, para el alma
del mundo.

(César Vallejo)

Sekula hil behar ez balitz bezala

bizi ginen.

Presa genuen estimatzen genuenaren alde

bizitzeko: amodioa, borroka armatua,

libertatea, liburuak leitzea. Baina, agian,

ez genituen lerro guziak ondo konprenitu,

pasarte hau: estimatzen genuenagatik

hilko ginela.

Hiltzeko gogorik gabe, gorputzak jostailu gisa

arriskatu genituen.

Beti, egunak beruna bezain astiro zihozazenean ere

presa genuen,

estimatzen genuenaren alde ekiteko

presa genuen,

lurrak, berekoi, gu estimatzen gintuela jakin gabe,

lurrak ere presa zuela igarri gabe.

Joseba Sarrionandia (1986)



ataramiñe